

แนวทางการป้องกันและเฝ้าระวังการต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ โดยเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์

Guidelines for Preventing and Monitoring Anti-corruption in the Public
Sector by Civil Society Networks in Nakhon Sawan Province

หนึ่งนภา ภัตสรดิลกเลิศ¹ และไพศาล เครือแสง³

Nuengnapa Patsorndilokler and Phaisan Khruesaeng

Received: March 10, 2025

Revised: November 21, 2025

Accepted: December 4, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาการก่อตัวของเครือข่ายภาคประชาสังคม ในการป้องกันและเฝ้าระวังต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ 2) ศึกษาปัญหาการป้องกันและเฝ้าระวังต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ และ 3) หาแนวทางการป้องกันและเฝ้าระวังต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ โดยเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมาย คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สำนักงาน เขต 6 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เครือข่ายภาคประชาสังคม STRONG จิตพอเพียงต่อต้านทุจริต และสมาคมวิชาชีพสื่อมวลชนในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัย พบว่า 1) เครือข่ายภาคประชาสังคม ก่อตัวจากสมาชิกทั้ง 5 กลุ่ม มุ่งส่งเสริมธรรมาภิบาลและต่อต้านทุจริต จัดทำบันทึกความร่วมมือเป็นคณะทำงานศูนย์ประสานงานเครือข่ายภาคประชาสังคมในการต่อต้านการทุจริต 2) พบปัญหาความไม่สอดคล้องของรายงานกับสถานการณ์จริง ข้อจำกัดของนโยบายไม่รับของขวัญมีบทลงโทษไม่ชัดเจน ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่ถูกรตรวจสอบ โครงสร้างอำนาจที่ซับซ้อน ปัญหาทรัพยากรบุคคล ปัญหาการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ 3) แนวทางการป้องกันและเฝ้าระวังการต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ โดยเครือข่ายภาคประชาสังคม

¹⁻³ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์; Nakhon Sawan Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: political.nsr@gmail.com, Tel. 081-5965185

จังหวัดนครสวรรค์ (3.1) ส่งเสริมการขยายตัวของเครือข่ายภาคประชาสังคม เชิญภาครัฐและเอกชนให้มาเป็นคณะทำงานของศูนย์ประสานงานเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ (3.2) ส่งเสริมการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ (3.3) จัดทำยุทธศาสตร์การปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ บังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียม คัดกรองผู้แจ้งเบาะแส ใช้เทคโนโลยีในการติดตามตรวจสอบ (3.4) ขับเคลื่อนและกำกับนโยบายอย่างเคร่งครัด โปร่งใส ตรวจสอบได้ บูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน สร้างความเชื่อมั่นและเสริมสร้างวัฒนธรรมสุจริตในสังคมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การต่อต้านทุจริตในภาครัฐ, เครือข่ายภาคประชาสังคม, สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the formation of civil society networks in preventing and monitoring anti-corruption in the public sector; 2) to study the problems in preventing and monitoring anti-corruption in the public sector; and 3) to find ways to prevent and monitor anti-corruption in the public sector through civil society networks in Nakhon Sawan Province. This was the qualitative research using in-depth interviews and focus group discussions with target groups, namely the Public Sector Anti-Corruption Commission, Region 6, the National Anti-Corruption Commission, the STRONG civil society network, the Sufficiency Mind Against Corruption, and media professional associations in Nakhon Sawan Province. The research findings revealed that 1) the civil society network, formed from five member groups, aimed to promote good governance and combat corruption. A memorandum of understanding was established to form a working group for the coordinating center of civil society networks in combating corruption; 2) inconsistencies were found between the report and the actual situation problems, limitations of the policy against accepting gifts (with unclear penalties), lack of cooperation from the audited agencies, overlapping power structures, human resource issues, and problems with communication and public relations; 3) guidelines

for prevention and monitoring of anti-corruption in the public sector by civil society networks in Nakhon Sawan Province, (3.1) promoting the expansion of civil society networks, inviting government and private sectors to become working groups of the Civil Society Network Coordination Center in Nakhon Sawan Province, (3.2) promoting communication and public relations, emphasizing public participation, (3.3) developing strategies for combating corruption in the public sector, enforcing laws equally, protecting whistleblowers, and using technology for monitoring and investigation, (3.4) driving and strictly overseeing policies in a transparent and verifiable manner, integrating cooperation from all sectors, building trust, and fostering a sustainable culture of integrity in society.

Keywords: anti-corruption in the public sector, civil society networks, Office of the National Anti-Corruption Commission

บทนำ

ปัญหาการทุจริตถือเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนา การทุจริตได้ทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเนื่องจากเป็นประเทศที่มีโครงสร้างที่มีความเป็นอำนาจนิยมสูง ประชาชนโดยทั่วไปจึงไม่สามารถขอตรวจสอบการทำงานของโครงสร้างได้อย่างลึกซึ้งและมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าประเทศเหล่านี้จะพยายามปฏิรูประบบราชการมากเพียงใด มีการจัดตั้งองค์กรอิสระให้ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐจำนวนมากหลายองค์กร ก็ยังไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ การทุจริตคอร์รัปชันจึงถือว่าเป็นอุปสรรคใหญ่ต่อการพัฒนาการเมือง พัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของประเทศ (จารุวรรณ สุขุมลพงษ์, 2556) จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในปี พ.ศ.2540 หรือที่เรียกกันว่า “วิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง” ทำให้ประเทศไทยจึงได้นำแนวคิดธรรมาภิบาลเข้ามาปรับใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน เพราะสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ดังกล่าวมีอยู่ 5 สาเหตุ คือ 1) การขาดกลไกและกฎเกณฑ์ที่ดีในการบริหารราชการแผ่นดิน 2) ความอ่อนแอและถดถอยของข้าราชการ 3) ระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการเปิดโอกาสหรือเปิดช่องทางให้เกิดการทุจริตด้วยวิธีการที่หลากหลาย 4) ประชาชนขาดข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและรวดเร็ว และ 5) การทุจริตเชิงโครงสร้างของ 3 ภาคส่วน

(หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาสังคม) (จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์, ม.ป.ป.) ทำให้ประเทศไทยต้องมีการประกาศของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ขึ้นมา เพื่อใช้แนวคิดธรรมาภิบาลมาช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจและผลักดันให้รัฐบาลใช้อำนาจอย่างเป็นธรรม ภาคประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของระบบราชการได้อย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ

สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจที่นำไปสู่อุตสาหกรรมและบริการเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความทันสมัยจากการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศ มีการรับแนวคิดและแนวการปฏิบัติในแบบตะวันตกเข้ามามากมาย รัฐบาลจึงต้องไม่หยุดการพัฒนาให้เท่าทันกับความต้องการของประชาชนที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด ระบบราชการจึงเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยให้รัฐบาลบริหารจัดการประเด็นต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จและมีคุณภาพ แต่ผู้มีอำนาจมักเล็งเห็นประโยชน์ของกลุ่มตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม จึงทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น เช่น การติดสินบนเจ้าหน้าที่ การทุจริตในการเลือกตั้ง การขู่เข็ญบังคับโดยผู้บังคับบัญชา การใช้กฎหมายอย่างมีอคติ เป็นต้น ซึ่งการทุจริตคอร์รัปชันนั้น เป็นความร่วมมือกันระหว่างนักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจ ถือว่าเกิดการทุจริตในภาครัฐที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติอย่างมหาศาล การทุจริตจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ขัดขวางกระบวนการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ซึ่งวัดโดยความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของคนในสังคม (Chansarn, S., 2013) การทุจริตเป็นปัญหาสำคัญลำดับต้น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมาช้านานจนฝังรากลึก และพบเกือบทุกกลุ่มอาชีพในสังคมไทยเกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนจำนวนมาก มีผลเสียมากกว่าผลดี และเกิดขึ้นแทบทุกองค์กร ทุกระดับของระบบราชการ ไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองระดับท้องถิ่น ข้าราชการทุกระดับ ผู้นำท้องถิ่น ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้ถือว่าเป็นผู้มีอำนาจทางการเมืองในการอนุมัติงบประมาณทำโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่ หรือกล่าวได้ว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยไปแล้ว (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549) ถึงแม้ว่าการพัฒนาในบางเรื่องหรือบางพื้นที่เป็นความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้นเอง แต่ก็ต้องผ่านกระบวนการทางการเมืองเพื่อขออนุมัติโครงการก่อน โดยระบบราชการจะอ้างอิงกฎหมายและขั้นตอนวิธีการปฏิบัติที่ล่าช้าและหลายขั้นตอน จนบางครั้งนำไปสู่การฮั้วประมูลโครงการต่าง ๆ การเปิดเวทีประชาคมหรือการทำประชาพิจารณ์ก็ถูกทำขึ้นมาเป็นเพียงพิธีกรรมให้ถูกต้องตามกฎหมายกำหนดเท่านั้น แต่ไม่นำข้อห่วงหวังหรือข้อห่วงกังวลของประชาชนไปแก้ไข

ตามที่รัฐบาลมีแนวนโยบายสำคัญและเร่งด่วนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ยังไม่มีส่วนราชการในส่วนของผู้บริหารที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยตรง ทำให้รัฐบาลไม่สามารถกำกับ ดูแลและผลักดันเพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ สำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่มีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบจำนวนมาก จึงต้องมีการบัญญัติหน่วยงานส่วนราชการในฝ่ายบริหารรับผิดชอบดำเนินการด้านนโยบายดังกล่าว และเป็นศูนย์กลางประสานงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมทั้งกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในฝ่ายบริหารสามารถดำเนินการในลักษณะบูรณาการและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หน่วยงานนั้นก็คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ตามมาตรา 51 ของพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2551 (ราชกิจจานุเบกษา, 2551) ให้สำนักงาน ป.ป.ท. อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งในปัจจุบัน (พ.ศ. 2568) สำนักงาน ป.ป.ท. อยู่ภายใต้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ตามมาตรา 63 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้ให้สาระสำคัญ 2 ส่วน คือ 1) รัฐ ต้องทำหน้าที่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข ป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้ง และ 2) รัฐ ต้องกระตุ้นการตื่นตัวของประชาชนให้เข้าใจสิทธิของตนเอง ส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันแจ้งเบาะแสการทุจริตในภาครัฐ โดยรับการคุ้มครองพยานจากภาครัฐตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2565 (ราชกิจจานุเบกษา, 2565) จึงต้องส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมเข้าไปมีส่วนร่วม ถือว่าเป็นหลักการ 1 ใน 6 หลักการ ของแนวคิดธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข เพื่อให้ภาคประชาสังคมทั้งที่ได้รับการคัดเลือกและอาสาสมัครด้วยจิตสาธารณะเข้ามาช่วยทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐให้มากที่สุด การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมจึงเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่ง ทั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และสำนักงาน ป.ป.ท. จึงต้องมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้แก่ภาคประชาสังคมได้เข้าใจเสียก่อน เช่น ความรู้เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ความรู้เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และมาตรฐานจริยธรรม เป็นต้น ภาคประชาสังคมที่เข้ามามีส่วนร่วมในการ

ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐจึงต้องมีความเสียสละและไม่เกรงกลัวต่ออำนาจอิทธิพลที่อาจส่งผลให้ภาคประชาสังคมคนนั้นได้รับอันตราย

จากความสำคัญข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “เครือข่ายภาคประชาสังคม” ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน ป.ป.ท. ว่า มีปัญหาการป้องกันและเฝ้าระวังการต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ โดยเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดนครสวรรค์ ว่าเป็นอย่างไร เพื่อทำการวิเคราะห์ถึงปัญหาการป้องกันและเฝ้าระวังการต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ โดยเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดนครสวรรค์ ว่าเป็นอย่างไร และมีแนวทางการป้องกันและเฝ้าระวังการต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ โดยเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดนครสวรรค์ ว่าเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการก่อตัวของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ ในการป้องกันและเฝ้าระวังการต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ
2. เพื่อศึกษาปัญหาการป้องกันและเฝ้าระวังการต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ โดยเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อหาแนวทางการป้องกันและเฝ้าระวังการต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ โดยเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามรูปแบบการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เป็นการวิจัยที่ค่อนข้างยืดหยุ่นได้ และมีผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการวิจัยด้วยการใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เริ่มทำการศึกษาตั้งแต่มีการก่อตัวของกลุ่มประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ ในปี พ.ศ.2564 จนถึงเมษายน พ.ศ.2568 ประกอบด้วย

1. การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร โดยการศึกษาสังเคราะห์แนวคิดแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) แนวคิดประชาสังคม (Civil Society) และแนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย
2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงโครงสร้าง (In-depth Interview) โดยกำหนดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 8 คน จำแนกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม 1 เจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 จำนวน 1 คน, กลุ่ม 2 เจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1 คน, กลุ่ม 3 สมาชิกของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์

จำนวน 3 คน, กลุ่ม 4 สมาชิกของโมเดล STRONG : จิตพอเพียงต่อต้านทุจริต ของจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1 คน และกลุ่ม 5 สมาชิกของสมาคมวิชาชีพสื่อมวลชนภายในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 2 คน เพื่อรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงที่ชัดเจนสามารถอธิบายมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน ป.ป.ท. จังหวัดนครสวรรค์ และทำการสัมภาษณ์แบบกลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่มข้างต้น เพื่อร่วมกันหาแนวทางการและข้อเสนอแนะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ หรือเห็นควรเพิ่มเติมความรู้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเก็บข้อมูลภาคสนาม เครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ภายใต้การกำกับและดูแลของสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 ซึ่งเครือข่ายภาคประชาสังคมมีหน้าที่เพื่อสนับสนุนการทำงานของสำนักงาน ป.ป.ท. ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลให้บรรลุเป้าหมายของภารกิจของสำนักงาน ป.ป.ท. ซึ่งจากอำนาจและหน้าที่ที่สำนักงาน ป.ป.ท. ที่ได้รับมอบหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 นั้น ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับหน้าที่ข้อที่ 2 ข้อที่ 5 และข้อที่ 6 (ดูรายละเอียดอำนาจและหน้าที่ทั้ง 9 ข้อ ได้จากหน้าเว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ท.) ที่เป็นการให้อำนาจกับหน่วยงานภาครัฐ อนุญาตให้มีการรวมกลุ่มประชาสังคมเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐร่วมกับทางสำนักงาน ป.ป.ท. ทั้ง 9 เขต ซึ่งจังหวัดนครสวรรค์อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 ที่ดูแลพื้นที่ทั้งหมด 9 จังหวัด โดยมีศูนย์ประสานงานกับสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 อยู่ที่พิษณุโลกเป็นหลัก

ทางสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 จึงได้การจัดทำ “บันทึกความร่วมมือในการเป็นคณะทำงานศูนย์ประสานงานเครือข่ายภาคประชาสังคมในการต่อต้านการทุจริตจังหวัดนครสวรรค์ ระหว่าง สำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 กับ เครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดนครสวรรค์” เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ.2564 ซึ่งถือว่าเป็นการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ ที่ประกอบไปด้วยตัวแทนภาคประชาสังคมในภาคส่วนต่าง ๆ ที่หลากหลาย ผู้แทนสภาองค์กรชุมชน ผู้แทนสภาเด็กและเยาวชน นักวิชาการยุติธรรมที่เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน

ป.ป.ท. เขต 6 ร่วมกันทำงานภายใต้ศูนย์ประสานประสานงานเครือข่ายภาคประชาสังคมในการต่อต้านทุจริตจังหวัดนครสวรรค์

2. ปัญหาการป้องกันและเฝ้าระวังการต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ โดยเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อพิจารณาตามภารกิจ 3 ด้าน ของสำนักงาน ป.ป.ท. จะพบว่า

2.1 ปัญหาด้านการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

การป้องกันการทุจริตในภาครัฐ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (ITA) หน่วยงานภาครัฐทุกแห่งต้องเข้ารับการประเมิน ITA ซึ่งประกอบด้วย 3 เครื่องมือ ได้แก่ การประเมินจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (IIT) การประเมินจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก (ETA) และการประเมินการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (OIT) และความท้าทายในการประเมิน ITA ข้อมูลเอกสารที่ส่งเข้ารับการประเมินมักไม่ตรงกับสถานการณ์จริง ปัญหาการทุจริตมักเกิดจาก 3 ประการ อันประกอบด้วย เจตนาทุจริตโดยตรง ความไม่รู้ หรือการทำให้ผิดพลาดโดยไม่ตั้งใจ ถูกบังคับหรือความกดดันจากภาระงานที่มากเกินไป รวมไปถึงนโยบายไม่รับของขวัญ (No Gift Policy) เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ผู้วิจัยพบปัญหาดังต่อไปนี้ 1) ความไม่สอดคล้องระหว่างข้อมูลที่รายงานกับสถานการณ์จริง 2) ข้อจำกัดของ No Gift Policy ที่ไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจน 3) ความไม่ร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐในการตรวจสอบจากภาคประชาสังคม 4) ความจำเป็นในการให้ความรู้เรื่องกฎหมายและแนวทางการป้องกันการทุจริตอย่างต่อเนื่อง

2.2 ปัญหาด้านการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

สรุปจากข้อมูลปัญหาด้านการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐภายใต้การทำงานของสำนักงาน ป.ป.ท. ผู้วิจัยพบปัญหาดังนี้ 1) อำนาจหน้าที่จำกัด คือ สำนักงาน ป.ป.ท. มีอำนาจเพียงการตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับการทุจริต แต่ไม่มีสิทธิ์ลงโทษผู้กระทำความผิดเหมือนสำนักงาน ป.ป.ช. ทำให้หน่วยงานที่ถูกตรวจสอบมักไม่ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการลงพื้นที่ของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการต่อต้านทุจริต 2) การทำงานที่ขึ้นอยู่กับคำสั่งจากส่วนกลาง คือ เครือข่ายภาคประชาสังคมในการต่อต้านทุจริต จังหวัดนครสวรรค์ ไม่สามารถดำเนินการโดยอิสระ ต้องรอคำสั่งจากสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 การประสานงานมีความล่าช้า เนื่องจากสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 ตั้งอยู่ที่จังหวัดพิษณุโลก 3) ปัญหาเชิงโครงสร้างและการทำงานทับซ้อน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการทุจริตมีหลายแห่ง ทำให้เกิดความสับสนระหว่างบทบาทของสำนักงาน ป.ป.ท. และสำนักงาน ป.ป.ช. ประชาชนทั่วไปไม่มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน 4) การขาดทรัพยากรสนับสนุน คือ ไม่มีสถานที่ที่ชัดเจนในการจัดเก็บหลักฐานและประชุมสรุปงาน ขาดงบประมาณในการสนับสนุน

การทำงานของเครือข่ายภาคประชาสังคม ทำให้การขยายฐานสมาชิกเป็นไปได้ยาก 5) การประชาสัมพันธ์ผลงานไม่ทั่วถึง คือ ผลงานของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการต่อต้านทุจริตมีการเผยแพร่สู่สาธารณะน้อยกว่า “ชมรม STRONG Model จิตพอเพียงต้านทุจริต จำนวนสมาชิกของเครือข่ายภาคประชาสังคมมีเพียง 60 คน ซึ่งน้อยกว่าชมรม STRONG Model ที่มีสมาชิกกว่า 1,000 คน

2.3 ปัญหาด้านการขับเคลื่อนและกำกับการดำเนินงานนโยบายภาครัฐ

สรุปปัญหาด้านการขับเคลื่อนและกำกับการดำเนินงานนโยบายภาครัฐ พบ ปัญหาหลักของการขับเคลื่อนและกำกับการดำเนินงานนโยบายภาครัฐของสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 ในจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ การขาดสถานที่และบุคลากรประจำพื้นที่ ความล่าช้าในการขออนุมัติงบประมาณ ข้อจำกัดด้านการประชาสัมพันธ์ และอำนาจหน้าที่ที่จำกัด ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานร่วมกับเครือข่ายภาคประชาสังคมในการต่อต้านทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งเป็นปัญหาภายในและภายนอกดังนี้

2.3.1) ปัญหาภายในองค์กร ประกอบไปด้วย

2.3.1.1) ปัญหาด้านสถานที่และบุคลากร คือ ขาดสำนักงาน ป.ป.ท. ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ส่งผลให้ไม่มีสถานที่สำหรับประชุมหรือหารือเรื่องสำคัญ และการไม่มีเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เขต 6 ประจำพื้นที่ ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลและการให้คำปรึกษาแก่เครือข่ายล่าช้า

2.3.1.2) ปัญหาด้านงบประมาณ อันประกอบด้วย งบประมาณสำหรับการดูแลเครือข่าย คือ ไม่มีแนวทางหรือรางวัลที่เป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับสมาชิก การดูแลสมาชิกทำได้เพียงจัดกิจกรรมอบรมและเชิญบางคนเป็นวิทยากร ซึ่งต้องผ่านกระบวนการขออนุมัติที่ซับซ้อน และงบประมาณในการจัดกิจกรรม คือ การจัดกิจกรรมต้องได้รับการอนุมัติจากสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 ซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการขออนุมัติจากส่วนกลาง ทำให้ดำเนินการได้ล่าช้า

2.3.1.3) ปัญหาด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ผลงานของเครือข่ายยังขาดความชัดเจนเมื่อเทียบกับชมรม STRONG Model จิตพอเพียงต้านทุจริต เครือข่ายมีข้อจำกัดด้านช่องทางการสื่อสาร เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่เป็นสื่อมวลชนด้านหนังสือพิมพ์ ซึ่งได้รับความนิยมน้อยลงในปัจจุบัน

2.3.2) ปัญหาภายนอกองค์กร ประกอบไปด้วย

2.3.2.1) การประสานงานข้ามหน่วยงาน เป็นการขาดความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น เนื่องจากอำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ท. ทับซ้อนกับสำนักงาน ป.ป.ช.

2.3.2.2) ความสับสนของประชาชน โดยประชาชนสับสนเกี่ยวกับขอบเขตการทำงานของ ป.ป.ท. และ ป.ป.ช. ส่งผลให้มีการร้องเรียนเกินขอบเขตอำนาจของ ป.ป.ท.

3 แนวทางการป้องกันและเฝ้าระวังการต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ ด้านการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สามารถนำมาสรุปเป็นแนวทาง ดังต่อไปนี้

3.1) แนวทางการพัฒนาอำนาจหน้าที่จำกัด ต้องปรับปรุงกฎหมายให้หน่วยงานมีอำนาจตรวจสอบเชิงรุก เพิ่มอำนาจและขยายขอบเขตในการดำเนินคดี ให้หน่วยงานมีอำนาจฟ้องร้องหรือส่งต่อคดีไปยังองค์กรอิสระ ส่งเสริมการสืบสวนเชิงรุก เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางด้านทรัพยากรและบุคลากรในการตรวจสอบก่อนเกิดเหตุการณ์ทุจริต โดยใช้เทคโนโลยี Big Data เพื่อวิเคราะห์ความผิดปกติในการใช้งบประมาณ

3.2) แนวทางพัฒนาการทำงานที่ขึ้นอยู่กับคำสั่งจากส่วนกลาง สร้างกลไกการอนุมัติล่วงหน้า โดยการจัดทำแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้หน่วยงานสามารถดำเนินการบางอย่างได้โดยไม่ต้องรอคำสั่งจากส่วนกลาง พัฒนาระบบ e-Office สำหรับการออกคำสั่ง ประสานงาน และติดตามผลแบบเรียลไทม์ พัฒนาแพลตฟอร์มสื่อสารออนไลน์เพื่อให้คำสั่งจากส่วนกลางถึงหน่วยงานปลายทางอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งเสริมศักยภาพผู้นำระดับพื้นที่ โดยการจัดอบรมผู้นำระดับภูมิภาคให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์และตัดสินใจโดยไม่ต้องพึ่งพาส่วนกลางในทุกเรื่อง

3.3) แนวทางการพัฒนาเชิงโครงสร้างและการทำงานทับซ้อน ต้องจัดทำแผนผังกระบวนการ (Process Mapping) เพื่อให้เห็นภาพรวมของกระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการตรวจสอบและวิเคราะห์บทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน เพื่อระบุความซ้ำซ้อน รวมถึงสำรวจความคิดเห็นจากพนักงานทุกระดับ เพื่อระบุปัญหาและช่องว่างในการทำงาน ใช้ระบบ Single Window หรือ One-Stop Service ในการให้บริการเพื่อรวมการทำงานที่เกี่ยวข้อง

3.4) แนวทางการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรสนับสนุน โดยการประเมินความต้องการทรัพยากรในแต่ละปี และจัดทำแผนการใช้ที่ครอบคลุม มีการกำหนดลำดับความสำคัญของโครงการ เพื่อใช้ทรัพยากรในกิจกรรมที่จำเป็นที่สุด สนับสนุนการนำระบบ Enterprise Resource Planning (ERP) มาใช้เพื่อควบคุมการใช้ทรัพยากรทุกด้านอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งพัฒนาระบบ Inventory Management System เพื่อควบคุมการจัดเก็บและกระจายทรัพยากร และสร้างเครือข่ายการแบ่งปันทรัพยากร โดยประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากรที่มีอยู่

3.5) แนวทางการพัฒนาประชาสัมพันธ์ผลงานไม่ว่าถึง ส่งเสริมการผลิตเนื้อหาที่สื่อสารเชิงบวก เพื่อดึงดูดความสนใจ ใช้รูปแบบที่เข้าใจง่าย เช่น อินโฟกราฟิก คลิปวิดีโอ

สั้น และแอนิเมชัน ปรับเนื้อหาให้เหมาะกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยใช้แคมเปญ #แฮชแท็ก (Hashtag Campaign) เพื่อให้เกิดกระแสบนโซเชียล

3.6) แนวทางการพัฒนาภายในองค์กร ด้านสถานที่และบุคลากร ส่งเสริมการใช้ระบบ Smart Office นำระบบ Hybrid Work หรือ Work from Anywhere มาใช้ให้มีความสำคัญกับ Work-Life Balance โดยมีพื้นที่สำหรับการผ่อนคลาย ต้องมีการพัฒนาทักษะอ่อน (Soft Skills) และทักษะใหม่ (Future Skills) ฝึกอบรมทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการทำงานเป็นทีมผ่านหลักสูตรระยะสั้นและออนไลน์ (e-Learning)

3.7) แนวทางการพัฒนาภายในองค์กร ด้านงบประมาณสำหรับการดูแลเครือข่าย และงบประมาณในการจัดกิจกรรม ต้องทำการวิเคราะห์ความต้องการงบประมาณ จัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจหลักขององค์กร พร้อมทั้งวิเคราะห์ต้นทุนทั้งทางตรง (ค่าใช้จ่ายที่จับต้องได้) และต้นทุนทางอ้อม (ทรัพยากรและเวลา) ขอรับการสนับสนุนจากภายในและภายนอกองค์กร เสนอผลประโยชน์ร่วม (Win-Win)

3.8) แนวทางการพัฒนาภายในองค์กร ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ มีการกำหนดช่องทางการสื่อสารหลัก การประชุม การแจ้งข่าวสารผ่านช่องทางดิจิทัล กระดานข่าวองค์กร (Bulletin Board) กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ มีผู้รับผิดชอบการสื่อสาร (Communication Officer) กำหนดขั้นตอนการส่งข้อมูลและผู้มีอำนาจอนุมัติ ส่งเสริมการเปิดช่องทางรับฟังความคิดเห็น โดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็น การประชุมแบบเปิด

3.9) แนวทางการพัฒนาภายนอกองค์กร ด้านการประสานงานข้ามหน่วยงาน แต่งตั้งผู้แทนจากแต่ละหน่วยงานเป็น "จุดประสานงานกลาง (Focal Point)" จัดสร้างคู่มือแนวทางการทำงานร่วมกัน (MOU หรือ TOR) โดยระบุขั้นตอนการประสานงาน ตั้งแต่การเริ่มต้นถึงการสรุปผล และส่งเสริมการประชุมแบบ Hybrid เพื่อลดข้อจำกัดด้านสถานที่ และสร้าง "Dashboard" เพื่อติดตามความคืบหน้าของโครงการแบบเรียลไทม์ เน้นการทำงานเชิงรุก และจัดตั้งทีมเฉพาะกิจ (Task Force) เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะด้าน

3.10) แนวทางการพัฒนาภายนอกองค์กร ความสับสนของประชาชนในขอบเขตการทำงานของ ป.ป.ท. และ ป.ป.ช. ควรมีการจัดทำ Infographic หรือวีดิทัศน์สั้น ๆ เปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ท. และ ป.ป.ช. สนับสนุนการสร้าง แคมเปญ “รู้จริง ร้องถูก” เพื่ออธิบายการร้องเรียนที่ถูกหน่วยงาน และจัด กิจกรรมสัญจร (Mobile Unit) ลงพื้นที่ให้ความรู้ใน

ชุมชนและโรงเรียน พัฒนาการร่วมมือกับสื่อมวลชนเพื่อสร้างความเข้าใจสาธารณะ ให้ความรู้แก่สื่อมวลชนเกี่ยวกับบทบาทและขอบเขตของทั้งสององค์กร

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยในประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนจากการได้รับอนุญาตให้เกิดการรวมตัวของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 63 นั้น ในฐานะ “เครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์” ที่อยู่ภายใต้การกำกับและดูแลของสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 จึงได้ใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 ในการเชิญประชาชนทั่วไปเข้ามาเป็นสมาชิกของเครือข่ายฯ จนทำให้การรวมตัวของ “เครือข่ายภาคประชาสังคมในการต่อต้านทุจริตจังหวัดนครสวรรค์” เริ่มมีการพูดคุยและชักชวน โดยอาศัยความไว้นื้อเชื่อใจกันได้ มีจิตสาธารณะ เข้ามาร่วมพูดคุย และเชิญเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือกัน ทำให้เกิดการรวมตัวของคณะทำงานบางส่วนมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2563 ภายใต้กรอบแนวทางการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการศูนย์ประสานงานเครือข่ายภาคประชาสังคมส่งเสริมธรรมาภิบาลและต่อต้านทุจริต กองป้องกันการทุจริตในภาครัฐ สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนดและดำเนินการภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 63 และเป็นไปตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงาน ป.ป.ท. พ.ศ.2560 ข้อ 12 และข้อ 16 ซึ่งในช่วงปี พ.ศ.2563 นั้น เครือข่ายภาคประชาสังคมในการต่อต้านทุจริตจังหวัดนครสวรรค์ยังไม่สามารถก่อตั้งได้ เนื่องจากยังมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ในปี พ.ศ.2564 ทางสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 จึงได้การจัดทำ “บันทึกความร่วมมือในการเป็นคณะทำงานศูนย์ประสานงานเครือข่ายภาคประชาสังคมในการต่อต้านการทุจริตจังหวัดนครสวรรค์ ระหว่าง สำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 กับ เครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดนครสวรรค์” เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ.2564 ซึ่งถือว่าเป็นการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการของเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดนครสวรรค์ ที่ประกอบไปด้วยตัวแทนภาคประชาสังคมในภาคส่วนต่าง ๆ ที่หลากหลาย

ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ ถูกทำขึ้นมาถูกต้องตามกฎหมาย คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 63 จึงนำไปสู่การทำบันทึกความร่วมมือในการเป็นคณะทำงานศูนย์ประสานงานเครือข่ายภาคประชาสังคมทั้งในระดับเขต ทั้ง 10 เขต และระดับจังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด ภายใต้พื้นที่การดูแลของสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 ในระดับจังหวัดนครสวรรค์ จึงได้ทำคำสั่งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขต

6 เลขที่ 21/2565 ปรากฏรายชื่อคณะทำงานศูนย์ประสานงานเครือข่ายภาคประชาสังคมในการต่อต้านการทุจริตจังหวัดนครสวรรค์ ทั้งหมด 18 คน จนปัจจุบัน (พ.ศ.2568) ทางเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ มีสมาชิกทั้งหมด 60 คน (เป็นตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ 10 คน และเป็นตัวแทนภาคประชาสังคมและหน่วยงานเอกชน 50 คน) ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ถึงแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ ถือว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ทั้ง 2 ประเภท คือ “การมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อม” กล่าวคือ

การมีส่วนร่วมทางตรงนั้น พิจารณาได้จากการที่ประชาชนทั่วไปที่เข้ามาเป็นสมาชิกเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง 60 คน นั้น มีการเล็งเห็นถึงความสำคัญของการที่เขาเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ต้องดำรงไว้ซึ่งประโยชน์ส่วนรวม จึงอาสาเข้ามาตรวจสอบการทุจริตในภาครัฐโดยไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพล หรืออันตรายในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ตรงนี้

การมีส่วนร่วมทางอ้อมนั้น พิจารณาได้จากการที่สมาชิกของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ ต้องเสียสละเวลาและกำลังทรัพย์เงินทองบางส่วน เพื่อทำการสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 ให้ทำงานตรวจสอบการทุจริตในภาครัฐได้ลุล่วงไปด้วยดี เช่น การเลือกใช้เครือข่ายย่อยของสมาชิกในการสืบหาข้อเท็จจริงของการร้องเรียนการทุจริตในพื้นที่ หรือ การจัดหาสถานที่ในการประชุมปรึกษาหารือกันเองของสมาชิกเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ ได้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัย เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ จึงเป็นหลักประกันว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง” เข้าไปมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐให้ทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน ยังเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทนอีกด้วย

การรวมตัวกันของประชาชนในสังคมสมัยใหม่ที่ต้องการคานอำนาจกับรัฐ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและสังคมที่ตนอาศัยอยู่ การมีส่วนร่วมของประชาสังคมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ถึงแม้ว่าจุดกำเนิดของ “เครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์” จะไม่ได้มาจากภาคประชาชนรวมตัวกันเอง แต่เป็นการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายแม่บทได้อนุญาตให้ประชาชนสามารถรวมตัวกันได้ (มาตรา 63) และให้หน่วยงานภาครัฐ คือ สำนักงาน ป.ป.ท. สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน

เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและลดการทุจริตในภาครัฐ เครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ จึงกลายมาเป็นพันธมิตรสำคัญในการกำหนดทิศทางการบริหารท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง

บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ จึงต้องอาศัยความรู้ความสามารถของตนเองและการพูดคุยแลกเปลี่ยนข่าวสารต่าง ๆ ภายในท้องถิ่นได้ เพื่อทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจในการดำเนินกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ในนามสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ “การตรวจสอบการทุจริตในภาครัฐ เพื่อให้การทุจริตในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ลดลง” ซึ่งการเกิดขึ้นของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ เป็นไปตามลักษณะของประชาสังคมในลักษณะที่ 1 กลุ่มหรือองค์กรอาสาสมัคร ที่มีมุมมองต่อรัฐในเชิงบวก เครือข่ายภาคประชาสังคมมีคนหลากหลายอาชีพ อาสาเข้าไปร่วมทำงานกับหน่วยงานภาครัฐ คือ สำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 ด้วยความสมัครใจ ร่วมกันกำหนดนโยบาย การดำเนินงาน การแก้ปัญหา และทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐในมิการทุจริตให้น้อยที่สุด เพื่อการรักษาลบประโยชน์สูงสุดของสังคมเอาไว้ ทางสำนักงาน ป.ป.ท. จึงต้องคอยกระตุ้นและสร้างจิตสำนึกให้กับเครือข่ายฯ และประชาชนทั่วไปได้มีความรู้และความเข้าใจในการต่อต้านการทุจริตในภาครัฐอยู่เสมอ

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่ สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ (2539) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของประชาสังคมต้องมี 3 องค์ประกอบ มาวิเคราะห์กับเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า

องค์ประกอบที่ 1 จิตสำนึกของประชาสังคม (Civil Consciousness) คือ ความคิดและการยอมรับในเรื่องของการรวมตัวอย่างอิสระ ด้วยความเอื้ออาทรต่อกัน ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง พร้อมที่จะเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาให้กับสังคม การรวมตัวกันจึงอยู่ในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) และมีความสัมพันธ์ในแนวราบ

องค์ประกอบที่ 2 โครงสร้างองค์กรประชาสังคม (Civil Organization) คือ เครือข่ายฯ ได้ทำการรวมกลุ่มที่เป็นทางการขึ้นมา เป็นการรวมตัวกันแบบเฉพาะกิจหรือมีวัตถุประสงค์เพื่อทำงานร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ท. ในการตรวจสอบ เฝ้าระวัง และสืบหาข้อเท็จจริงจากการร้องเรียนการทุจริตในภาครัฐ สมาชิกของประชาสังคมจะเป็นบุคคลของรัฐ ภาคธุรกิจ หรือประชาชน มารวมตัวกันก็ได้ ซึ่งในตอนแรกเป็นการรวมตัวกันแบบหลวม ๆ แล้วค่อย ๆ ขยายจำนวนสมาชิกให้มากขึ้นในภายหลัง มีความสัมพันธ์กันในลักษณะแนวราบ เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีร่วมกัน

องค์ประกอบที่ 3 เครือข่ายประชาสังคม (Civil Network) คือ โครงสร้างหรือกระบวนการซึ่งเชื่อมโยงสมาชิกในกลุ่ม หรือเชื่อมโยงองค์กรประชาสังคมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ปัจจัยสำคัญของเครือข่ายประชาสังคม คือ กระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและมีความสัมพันธ์ในแนวนอน ภายในองค์กรมีความสามัคคี ซึ่งเป็นตัวช่วยในการสร้างจิตสำนึกประชาสังคมได้เป็นอย่างดี

แนวคิดธรรมาภิบาลถือว่าเป็นแนวคิดหลักในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ท. และเครือข่ายภาคประชาสังคม ในการร่วมกันตรวจสอบ เฝ้าระวัง และสืบหาข้อเท็จจริงจากการร้องเรียนการทุจริตในภาครัฐ ธรรมาภิบาลจึงกลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญ ต้องให้การสนับสนุนให้เป็นปัจจัยพื้นฐานในการสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพให้กับสังคมไทย ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อก่อให้เกิดความเข้มแข็งมั่นคง เจริญก้าวหน้า และยั่งยืนตลอดไป

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันของสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 และเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง 6 ประการ ดังนี้

หลักการที่ 1 หลักนิติธรรม (Rule of Laws) ของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ การทำงานที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์การทำงานที่ชัดเจนร่วมกันกับสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 คือ “ร่วมกันตรวจสอบ เฝ้าระวัง และสืบหาข้อเท็จจริงจากการร้องเรียนการทุจริตในภาครัฐ” ซึ่งเป็นไปตามหลักสิทธิและเสรีภาพที่องค์กรภาคประชาสังคมต้องมี ปกป้องสิทธิและเสรีภาพของตนเองและประโยชน์ของสังคมโดยรวม ไม่ให้เจ้าหน้าที่รัฐร่วมกันทุจริตในการทำงานร่วมกับนักการเมืองและนายทุนได้ ซึ่งถือว่าการช่วยแก้ไขปัญหของสังคมให้ลดลงได้ด้วยการบริหารและใช้ความสัมพันธ์แนวนอนระหว่างสมาชิกเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ และสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 เพื่อสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดีต่อกัน แต่ทั้ง 2 ฝ่ายยังคงดำเนินวิธีการให้ได้มาซึ่งผลที่วัตถุประสงค์ตั้งเอาไว้ และคำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก ในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย จึงสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นและในระดับชาติได้เสมอ

หลักการที่ 2 หลักคุณธรรม (Ethics) ของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการณรงคเพื่อสร้าง ค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และการมีจิตอาสา

หลักการที่ 3 หลักความโปร่งใส (Transparency) ของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ คือ การทำให้หน่วยงานภาครัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไป ตรงมา และ

สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ สร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และช่วยให้การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชัน

หลักการที่ 4 หลักการมีส่วนร่วม (Participation) ของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ คือ เครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ ได้เข้าไปมีบทบาทร่วมกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 ในการตรวจสอบการทุจริตในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ทุกครั้งที่มีการร้องเรียนผ่าน 4 ช่องทางที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนดไว้ ซึ่งการมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมย่อมเป็นหลักการที่การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานได้ร่วมรับรู้ สามารถแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจในการปฏิบัติงานและมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบการทำงานต่าง ๆ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมทำให้เกิดความสามัคคีและมีความผูกพันกับองค์กร ซึ่งเป็นการสร้างพลังให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการที่ 5 หลักความรับผิดชอบ (Accountability) ของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ คือ สมาชิกของเครือข่ายฯ ทุกคน เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองว่า มาทำหน้าที่ด้วยวัตถุประสงค์อะไร เครือข่ายฯ จึงกลายมาเป็นฟันเฟืองที่สำคัญในการสืบหาข้อเท็จจริงจากการร้องเรียนการทุจริตในภาครัฐ ทำการรวบรวมข้อมูลและพยานต่าง ๆ เพื่อส่งต่อให้เจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 ได้ดำเนินการในลำดับถัดไป

หลักการที่ 6 หลักความคุ้มค่า (Value) ของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ คือ การเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ของเครือข่ายภาคประชาสังคมนั้นเป็นงานจิตอาสา ย่อมสร้างความประหยัดทั้งเงิน เวลา ทรัพยากรบุคคล ให้กับสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 ในการตรวจสอบการทุจริตในภาครัฐ เกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่และสร้างเกียรติประวัติให้กับครอบครัวของสมาชิก

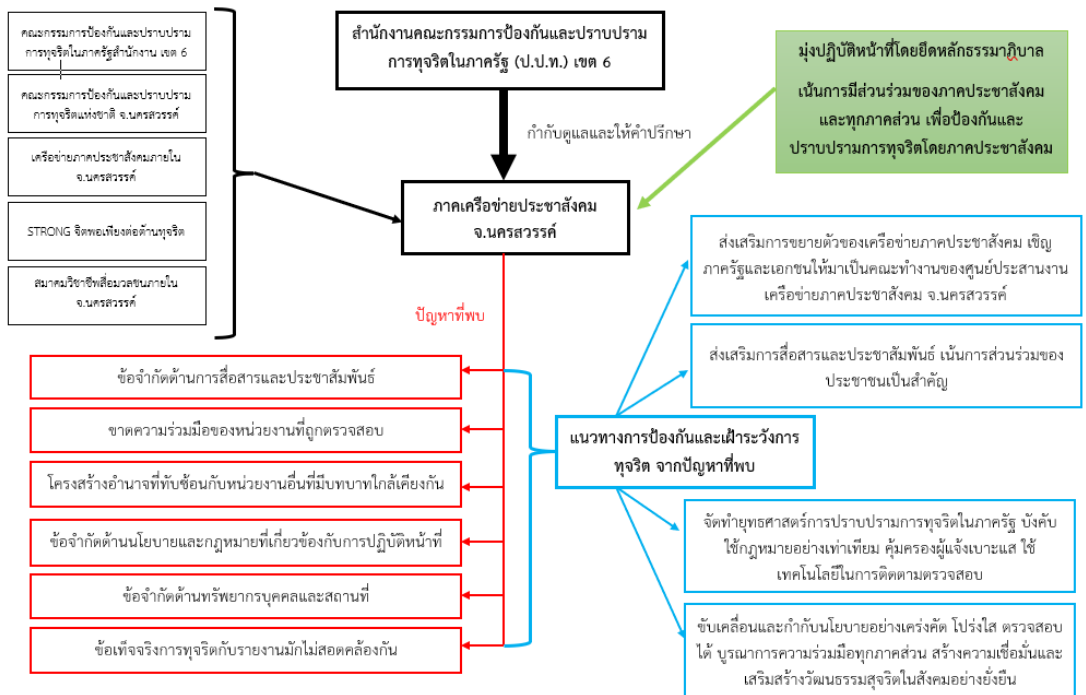
จากการอภิปรายผลของวัตถุประสงค์ในงานวิจัยทั้ง 3 ข้อ ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดทั้ง 3 แนวคิดที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยยังพบว่า ผลการศึกษาวิจัยของผู้วิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ และคณะ (2565) ที่ทำการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสังคมไทย ที่ต้องมุ่งเน้นในเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน โดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นกรอบในการปฏิบัติหน้าที่ ภายใต้อุดมการณ์ “ทำดี พุทธิ คิดดี” และควรเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ได้ในทุกขั้นตอนและมีความโปร่งใส ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนทั่วไปและภาคประชาสังคมได้มีความรู้ความเข้าใจ และเข้าถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ สามารถป้องกันและปราบปราม

การทุจริตในภาครัฐได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของพระมหาไถยน้อย ญาณเมธี และคณะ (2561) ที่ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งการก่อตัวของภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน ป.ป.ท. ก็ได้รับอนุญาตให้มีการรวมตัวกัน อย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยอาศัยมาตรา 63 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เป็นต้นกำเนิดในการก่อตัวครั้งนี้

และยังพบอีกว่าผลการศึกษาวิจัยมีความสอดคล้องกับการศึกษาของบงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา ที่ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของ คณะกรรมการ ป.ป.จ.เชียงใหม่ ซึ่งมีการกล่าวถึงการเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้ ป.ป.จ. มีขอบเขตการ รับผิดชอบที่มากกว่าเดิม เพราะยังคงมีการจำกัดการใช้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่และไม่มีความเป็น อิสระในการปฏิบัติงาน (เมื่อเปรียบเทียบกับกรปฏิบัติงานของสำนักงาน ป.ป.ช.) การส่งเสริมให้ เจ้าหน้าที่ภาครัฐมีธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานก็ไม่ใช่อะไรที่ง่ายเพียงอย่างเดียวในการลดปัญหาการทุจริต คอรัปชัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอภิสิทธิ์ หนูนุกัศ (2552) และการศึกษาของเชิงรัฐภัทร เอียดแก้ว (2549) ที่ภาครัฐต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล และเข้าใจในกระบวนการทางกฎหมายในการตรวจสอบการทำงานของ เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เข้าข่ายการกระทำการทุจริต

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอเสนอองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากงานวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง “แนวทางการป้องกันและเฝ้าระวังการต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ โดยเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์” สรุปได้ว่า การก่อตัวของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ เริ่มมาจากกลุ่มสำคัญทั้ง 5 กลุ่ม โดยได้รับคำเชิญชวนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขต 6 ร่วมปฏิบัติหน้าที่การป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตภายในพื้นที่รับผิดชอบ ยึดหลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ที่เป็นเจ้าของพื้นที่และรับทราบถึงปัญหาภายในพื้นที่เป็นอย่างดี ด้วยการนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่พบทั้งภายในและภายนอกเครือข่ายประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อร่วมกันผลักดันการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในอนาคตให้เกิดความเป็นรูปธรรมมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ทางสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 ควรเร่งขยายจำนวนสมาชิกของเครือข่ายภาคประชาสังคม จังหวัดนครสวรรค์ ให้มากกว่านี้ เพื่อให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตในภาครัฐ เพื่อลดภาระงานให้กับเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6

2. ทางสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 6 ควรมีรางวัลหรือสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิกเครือข่ายภาคประชาสังคมทุกจังหวัด เพื่อเป็นการกระตุ้นการมีส่วนร่วมและสร้างจิตสำนึกของการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ และยังช่วยให้ประชาชนทั่วไปอาจมีความสนใจที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกเครือข่ายภาคประชาสังคมอย่างเป็นทางการได้

3. การยกสถานะการทำงานให้สำนักงาน ป.ป.ท. สามารถชี้ขาดบทลงโทษได้แบบสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อเป็นการสร้างความเป็นตัวตนในการปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบการทุจริตในภาครัฐให้กับสำนักงาน ป.ป.ท. อีกทางหนึ่ง เพราะทุกวันนี้หน่วยงานภาครัฐกลัวการตรวจสอบของสำนักงาน ป.ป.ช. มากกว่าสำนักงาน ป.ป.ท.

เอกสารอ้างอิง

- กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ และคณะ. (2565). วิธีป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*. 2(2): 37-51.
- จารุวรรณ สุขมาลพงษ์. (2556). *แนวโน้มของคอร์รัปชันในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์. (ม.ป.ป.). *เอกสารประกอบการสอนวิชาธรรมภิบาลจิตสำนึกสาธารณะ*. เชียงใหม่ : ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เชิงจิภัทร เอียดแก้ว. (2549). *การทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการพัฒนารับ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- พระมหาไถยน้อย ญาณเมธี และคณะ. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจภาครัฐภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*. 3(2): 196-213.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2565. (2565, 26 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 139 ตอนที่ 52 ก, หน้า 15-20.
- พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2551. (2551, 24 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 125 ตอนที่ 21 ก, หน้า 1-28.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก, หน้า 1-90.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2549). *รัฐประศาสนศาสตร์ แนวคิดและทฤษฎี*. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

- สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ. (2539). *ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ บทวิเคราะห์ทางวิชาการ*
ประชาสังคม : ดุลยภาพใหม่เพื่อสุขภาพ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- อภิสิทธิ์ หนูนุกัถ์. (2552). *ธรรมาภิบาลในองค์การภาคประชาสังคม*. (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Chansarn, S. (2013). Corruption and Income Inequality in Society : A Cross- Country
Review. Songklanakarin. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 19(3),
35-59.